

Cebula Kazmierczak Anna

A meg(+) szólaltatott textil

4. Textiltriennále Szombathelyen

„A szombathelyi textilbiennálék és -triennálék történetében másodszer szerepel a tárlat tematikai kiírásában a + jel. Az 1980-as + - Gobelin-megjelölés után most, 2010-ben a Textil+ fogalom-jel kapcsolat jelenik meg, s e kontextusban a + jel ítéhető egyértelműbbnek és könnyebben megragadhatónak. A + (plusz) jel és szócska a nullánál nagyobb értékű szám vagy mennyiség jelölője, vagy az alapértéknél nagyobb mérték kifejezője, illetve az összeadásra, hozzáadásra, kapcsolatteremtésre lehetőséget indító megjelölés. A + már önmagában is elmozdulást sugall, változásra ösztönöz. A textil + - összefüggésben valaminek a textilhez való hozzáadását, a textil gyarapítását, bővítését, gazdagítását, a textilnek valamivel való összekapcsolását prognosztizálja, s hallatlan szabadságérzetet adhat, hogy a + jel után üres a hely: végső soron bármi hozzáadható, bármi a textilhez kapcsolható” – ezek Wehner Tibor művészettörténész szavai, melyeket a 4. Textiltriennále 2010-ben közzé tett felhívásában olvashattak a kiállításra jelentkező művészek.

És hogy miként alakult a 4. Textiltriennále, hogy milyen pluszokat adtak bele a művészek, ezekről szeretnék most bővebben írni. A Fal- és Tértextil kategóriában a zsűri döntése nyomán 66 alkotás került beválasztásra, a témát követve vagy néha teljesen a témától függetlenül. A művészek alkotásaikkal két nagy csoportba sorolhatóak,

Sejben Lajos: *Hagyaték*

elgondolásom szerint. Vannak azok, akik alkotásaikban az Istent, a Teremtőt, esetenként a transzcendenst keresték. És voltak olyanok, akik saját belső problematikájukat, belső lényüket és mondandójukat szőtték meg, megélt eseményeket fontak, álmodtak bele textiljükkbe. Elsőnek Kecskés Ágnes alkotását említeném *Bódi Irén síremléke* címmel, melyet az Emberi Erőforrás Minisztériuma első díjjal tüntetett ki, és amely mű az előbb említett két csoportba egyaránt sorolható; tudni illik, ebben a műben benne van a hit és benne van a művész szubjektíven megélt – művésztársa elvesztéséből adódó – bánata. Megható ebben a munkában az is, hogy Kecskés Ágnes, aki igazából gobelin művész, itt most nem szövött munkát adott be, hanem egy arany háttérből kisejlő fehér Krucifixet, melyet a néhai Bódi Irén tulajdonában levő, indiai képfestő dúcaiból készült keret fog közre. Bódi Irénen kívül az előző Triennále óta több textilművészünk távozott el tőlünk, olyanok, akik jelen voltak a textil újjászületésénél az 1970-as években, olyanok, mint Attalai Gábor, Balázs Irén, R. Fürtös Ilona, hogy csak a legismertebbeket említssem. A Szombathelyi Képtár kivételesnek mondhatja magát, mert ezeknek a művészeknek a szellemiségét alkotásaik formájában mi őrizzük a textilgyűjteményben, (mely Magyarország legnagyobb kortárs textilgyűjteménye), és időről-időre kiállításokat tudunk szervezni ebből az anyagból. Legutóbb

ittthon a zalaegerszegi Hangverseny és Kiállítóteremben, 2010-ben, a *Textil avantgárd* című kiállítás volt látható, ahol az említett művészek alkotásai is szerepeltek, 2011-ben pedig a – szintén textiltriennáléről híres – lengyelországi Łódzban mutatkozhatott be a magyar anyag.

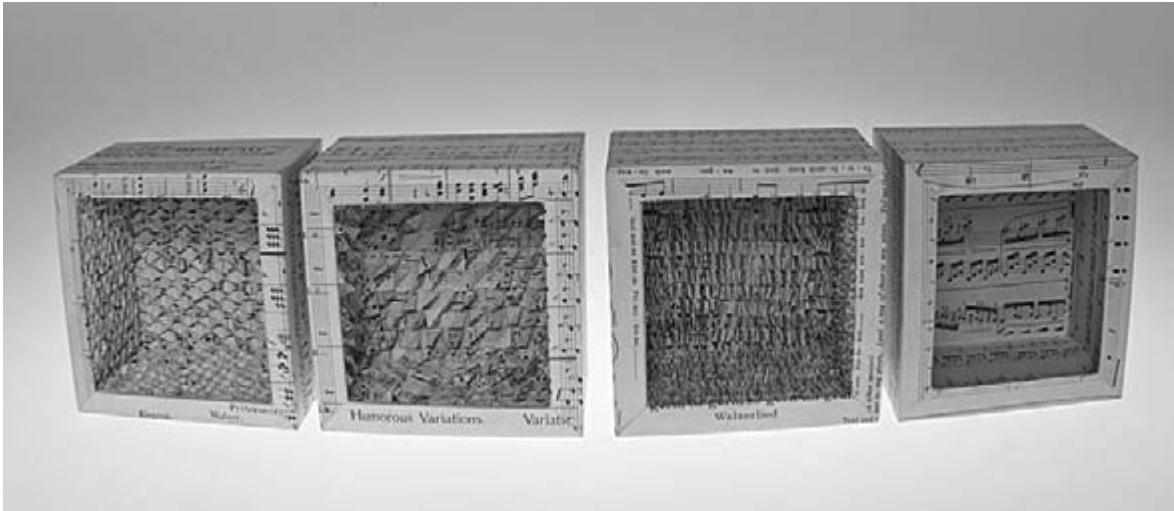
Egy kicsit elkanyarodva a témánktól, mely a 4. Textiltriennále, visszatérnék az első műegyütteshez, a vallási és transzcendens ihletettséggű művekhez. Ide sorolnám mindazokat, amelyek a körforgással kapcsolatosak: Juhász Veronika *Éjszaka fényei*, Kis Iringó *Káosz* és Morvay Ibolya *Cím nélkül* alkotását, mely ugyan torzó, ám benne a mindenség legtökéletesebb formája: a kör. Magával az Istennel és a Megváltóval, valamint saját életútjuknak a keresztény világba való „beleszövöttségével” legkarakteresebben Kóczy Krisztina *Mennyei térkép* című műve foglalkozik.

Elérkezve a design kategóriába, érdekes megoldásokkal találkozhattunk, mind az öltözékeket tekintve, mind pedig a kiegészítőket. A biennálék kezdetekor ezt a kategóriát ipari textilnek nevezték, majd a 90-es években sorra tönkrement textilgyárak

termékei híján - *alkalmazott textil* névvel látták el ezt a kétévenként megrendezett kiállítást. Mostanra, amikor már a textilbiennalék helyét 2003-tól felváltották a triennalék, textil designnak titulálják, tudni illik a ruhák és lakás textilek mellé felsorakoztak a kiegészítők is, mint az ékszerek, retikülök, kalapok és cipők. A jelen kiállítást, mely egy külön teremben kapott helyet, a ruhák sora nyitotta, melyeket posztamenszerekre helyezett babákon prezentáltak. Az öltözékek között voltak hordhatóknak mondható darabok, valamint olyanok is, melyek a *l'art pour l'art* vonulatot képviselték, és inkább „ruhaszobroknak” nevezném őket. Ilyen volt Rutka Andrea *Tűsarkúhoz* című fekete selyemkrepp figurája, melybe a mintát a gombostűk rendje alkotta, valamint Vigh Krisztina 5 db-ból álló *Viselések* címmel ellátott, fémszállal kihímzett fólia kompozíciója. Fontosnak tartom megemlíteni itt még az előző triennalé díjazottját, Latin Annát, aki két nagyon szép, sárgás árnyalatokba játszó, zöld ruhaszoborral szerepelt. A többi ruhához visszatérve, azt kell mondjam, hogy jelen volt mindenféle vonulat, a bohókás, vidám (László Dóra

Richter Sára:
Szalag

Sicc Pixelországban), a fiatalos (Bulla Márta *Török örökség*), az alkalmi (Földi Kinga *Japán kert*, Szigeti Wanda és László Edina *Egypluszegy*), valamint az ünnepi (Madarász Kathy Margit *Ihlet*). A hurrkolt anyagokból készült darabok közül szeretném kiemelni Kecseti Gabriella légi ruháját, valamint Göbolyös Márta romantikus sziluettre simuló egybe részesét. Az idei, 4. Textiltriennále design kategóriájának győztese az YIIS csoport volt, akik Szombathely Megyei Jogú Város díját kapták. A 4 darabos öltözék ruhákból állt, melyek fekete-barna tónusokban játszanak, és a hozzá színben illő táskák, kendők tették még elegánsabbá. Az öltözékeken kívül még függönyök, terítők és faliszőnyegek, térelválasztók tették gazdagabbá a tárlatot.

A következő kategóriájának ismertetésénél el kell mondanom, hogy a Minitextil, a Zászló és a Szalag kiállítások nemzetközi rendezvények. 20 országból érkeztek hozzánk munkák, melyekből a zsűri 91 minit, 19 zászlót és 31 db szalagot értékelt kiállíthatónak. A Minitextil, mint műfaj, a 70-es évek elején jelent meg a textilművészet palettáján. Bár Attalai Gábor fejéből 1973-ban már kipattant az ötlet, a megvalósítás váratott magára, így London megelőzött minket ezzel a rendezvénnyel. Magyarországon, Szombathelyen először 1975-ben találkozhatott a közönség ezekkel a kis apróságokkal. Vigaszként szolgáljon, hogy Szombathelyen töretlenül és a folytonosságot megtartva most már közel 40 éve rendezik ezt a kiállítást, míg Londonban rég megszűnt ez a seregszemle.

A 4. Textiltriennále minitextil anyaga, mint mindig,

nagyon változatos és színes, ahol az ötletesség és a technikák sokfélesége dominál a karakteres tartalom mellett. A legtöbb résztvevő magyar volt, akik mellett a japán és lengyel művészek jelentek meg nagyobb számban. A négy kontinensről (Európából, Ázsiából, Észak- és Dél-Amerikából, valamint Ausztráliából) beérkezett alkotások közül talán a legmegfelelőbb, ha a három díjazottat emelném ki. Sejben Lajos *Hagyaték* című munkája bazaltból készült, melyben mintha egy sziklabarlangban rejtőznének a feltekert, különböző színű kis fonalak. A munka érdekességét még fokozza, hogy a „barlangbejáratot” mint egy felvonóhid, egy mozgatható fém lap zárja. A másik két díjazott Ausztriából való. Czifra Ágnes *Szövött rögtönzések* című, 4 darabból álló munkája, 4 db kottapapírral bevont dobozka, melyek belsejében origami hajtogatott papírcsíkok vannak beleragasztva. A dobozok hátulján operaházakat ábrázoló fekete-fehér metszetek láthatóak. A harmadik díjazott szintén Ausztriában lakik. Enzinger Gertraud *Homlokzatok* című minije öt sorban elrendezett, háromszögben végződő, álló téglalapok, melyeken különböző színű és mintájú motívumok vannak. Érdekes, hogy mindhárom díjazott munka térbeli alkotás.

A következő kategória a zászló. Sajnálatos módon, bár a zászlók a történelem során kültérben teljesítettek szolgálatot, itt mégis a művészek túlnyomó többsége beltéri alkotásokkal jelentkezett, így nem tudtuk a Képtár homlokzatát velük díszíteni. Ötletgazdagság jellemezte ezt a kategóriát is. Hímzett, applikált, szövött és horgolt, valamint

még virtuális zászló is volt. Jelen triennálén kevés művész nyúlt a textilnek ehhez a formájához, viszont annál többen próbálták erejüket a szalagban, mely kategória mérettani kikötése csak a szélességet határozza meg 20 cm-ben, a hossza pedig tetszőleges lehet. A leghosszabb munka 25 méteres volt és a zsűri döntése alapján díjjal is jutalmazták Richter Sára *Szalag* címmel ellátott szalagját. A szalagon Polcz Alaine *Asszony a fronton* című írásából vannak írott részletek, valamint a legkülönbözőbb applikációk: pénzérmék, népi hímzett motívumok...

A 4. Textiltriennále bemutatását Fitz Péter művészettörténész – a katalógus előszavában írt – meleg szavaival zárnam: „1970-ben nyílt meg az első Fal- és Tértextil Biennále Szombathelyen, ami bizony negyvenkét esztendővel ezelőtti esemény volt. Ez a gyönyörű, nőies műfaj a legszebb asszonyi korszakába érkezett. Tapasztalat, érettség, tudás, báj, bölcs szépség, tehát minden, ami fontos, együtt van. ...tehát mindaz, amit a szombathelyi invenció és a textiles akarat összehozott a több mint négy évtized során...”

Enteriőr Kecseti Gabriella és László Dóra munkáival

